

מספר הקורס: 1020016

שם הקורס בעברית: מבוא למוסיקה

שם הקורס באנגלית: Introduction to Music

שנה"ל: תשפ"ב

שם המרצה: ד"ר נעמה רמות

שם תכנית הלימודים: התוכנית ללימודים הומניסטיים

סיווג הקורס: שיעור

משך והיקף הקורס: סמסטר ב', 4 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 4

דרישות קדם: ללא דרישות קדם

מועד שעות הקבלה: יום ב' 14:00-15:00, 18:30-19:30

פרטי קשר של המרצה: דוא"ל: naamaram@shalem.ac.il

תיאור הקורס:

מבוא לתולדות המוסיקה במערב, מראשית המאה ה-18 ועד לאמצע המאה ה-20, מהבארזוק ועד לרוק. בכל תקופה התייחסות למאפייני הסגנון המוסיקלי, האזנה ליצירות, הכרות עם מלחינים, תפיסות פילוסופיות ומושגים בשפה המוסיקלית. הכרת יסודות המוסיקה הבסיסיים והדרכים לייצוגם ביצירות בסגנונות שונים. הקורס יציע התבוננות רב תחומית במוסיקה מתוך האזנה, קריאה ודין. במהלך הסקירה ההיסטורית התייחסות לנושאים כלליים וקריאת מקורות ראשוניים. ביניהם: המוסיקה במחשבה הפילוסופית; היחס בין המוסיקה לאמנויות אחרות; מזרח ומערב במוסיקה; טקסטים מאת אפלטון, גיתה, שופנהאואר וקאנדינסקי.

מטרות הקורס:

- הכרה והשוואה בין תקופות וסגנונות בתולדות המוסיקה המערבית.
- הבנת היסודות הבסיסיים של השפה המוסיקלית – גובה, קצב, עוצמה וגוון ביצירות בסגנונות שונים במוסיקה קלאסית ובמוסיקה פופולרית.
- התייחסות למוסיקה בהקשר היסטורי, תרבותי, פילוסופי וחברתי.
- יצירת מחשבה על מוסיקה שתוביל לדיון, התבוננות והקשרים עכשוויים.
- פיתוח דרכי האזנה והקניית רפרטואר.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

- הגשת 2 תרגילים – 20%. – היקף כל תרגיל 2-2.5 עמודים של תוכן (פונט 12, רווח 1.5, לא כולל ביבליוגרפיה, הערות שוליים, וכו') ניתן לחרוג במידת הצורך. התרגילים מתייחסים לנושאים ולמקורות שנילמדים בקורס ומאפשרים יישום המיומנויות שנרכשו במהלכו.
- עבודה סופית: 80%. היקף העבודה 10-12 עמודים של תוכן (פונט 12, רווח 1.5, לא כולל עמוד כותרת, ביבליוגרפיה, הערות שוליים, וכו').

העבודה מתייחסת לנושאי הקורס ומאפשרת יישום המיומנויות, הידע, והתובנות שנרכשו במהלכו.

- **ציון עובר בקורס: 60**
- **יש לקרוא את קריאת החובה לקראת כל שיעור רלוונטי.**

פירוט השיעורים

שיעור מס' 1 מבוא: מבטים על מוסיקה: כאמנות וכמדע, חלוקה לתקופות ויסודות,

מוסיקה בתקופות מוקדמות – העת העתיקה

קריאת חובה:

עידו אברבאיה, קיצור תולדות המוסיקה (כפר סבא: אור-תו, 2010), עמ' 10-13.

אפלטון, "פוליטיאה", כל כתבי אפלטון יוסף ג' ליבס, מתרגם (ירושלים: שוקן, 1967-1955), כרך ב', עמ' 259-269, 410-412.

האזנה במודל הקורס ליצירות בקובץ דוגמאות לשיעור מבוא 1.

קריאה מומלצת:

אפלטון, "טימיאוס", כל כתבי אפלטון, יוסף ג' ליבס, מתרגם (ירושלים: שוקן, 1967-1955), כרך ג', עמ' 535-539.

שיעור מס' 2 מבוא: מוסיקה בתקופות מוקדמות - ימי הביניים והרנסנס

קריאת חובה:

עידו אברבאיה, קיצור תולדות המוסיקה (כפר סבא: אור-תו, 2010), עמ' 19-21, 25-27, 32-34.

יהודית כהן, עורכת, תולדות המוזיקה: מימי הביניים עד המאה העשרים (תל אביב: מט"ח, 2010), עמ' 37-46.

האזנה במודל הקורס ליצירות מהקובץ דוגמאות לשיעור מבוא 2.

שיעור מס' 3: סגנון הבארוק

א. מבוא לתקופה ומאפייני הסגנון המוסיקלי

ב. הולדת האופרה מתוך הטרגדיה

קריאת חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 122-124.

האזנה במודל לקטעים מהאופרה "אורפיאו" למונטוורדי וליצירות נוספות בקובץ דוגמאות לסגנון הבארוק.

קריאה מומלצת:

רון וידברג ואחרים, האופרה (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2008-2006), מסך ב', עמ' 153-184.

שיעור מס' 4 : סגנון הבארוק : מלחינים וסוגי יצירות - ויואלדי והקונצ'רטו, באך והפוגה

קריאה חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 147-148.

יהודית כהן, עורכת, תולדות המוזיקה: מימי הביניים עד המאה העשרים (תל אביב: מט"ח, 2010), עמ' 77-81.

האזנה במודל בקובץ דוגמאות לבארוק - קונצ'רטו "האביב, מארבע העונות" לויאלדי, "פוגה קטנה בסול מינור" לבאך.

שיעור מס' 5: יסודות המוסיקה – גובה הצליל

קריאה חובה:

רם ראובן, צלילוגיה: המדריך השלם לתיאוריה הבסיסית של המוזיקה המערבית (ירושלים: למה, 2013), עמ' 22-24, 42-47.

צילה שורץ מדיני, ואחרים, תיאוריה של המוזיקה לתלמידי תיכון: ספר לימוד ותרגול (משרד החינוך, גרסה אלקטרונית), עמ' 1-2, 5-8, 17-18.

האזנה במודל ליצירות בקובץ דוגמאות לגובה.

שיעור מס' 6: א. גובה צליל - תירגול מעשי בשירים. ב. הסגנון הקלאסי: מבוא לתקופה, מאפייני הסגנון, השפעת המהפכה – האופרה "נישואי פיגרו" מוצרט

קריאת חובה:

Beatles. The Beatles Complete :Guitar\Vocal Edition (London: Wise Publications, 1999), pp. 141, 190.

Roger Kamien , Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 188-190.

האזנה במודל לתחילת המערכה הראשונה של האופרה "נישואי פיגרו", וליצירות בקובץ דוגמאות לסגנון הקלאסי.

שיעור מס' 7: הסגנון הקלאסי - מאפייני הסגנון. סוגי יצירות – הסימפוניה, המוסיקה הקאמרית והסונטה

קריאת חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 203, 205.

האזנה במודל לסימפוניה מס' 40 מוצרט, סימפונית "ההפתעה" היידן, וליצירות המוסיקה הקאמרית והסונטה, בקובץ דוגמאות לסגנון הקלאסי.

שיעור מס' 8: א. יסודות המוסיקה: עוצמה

ב. יסודות המוסיקה: גוון - מבנה התזמורת

קריאת חובה:

רם ראובן, צלילוגיה: המדריך השלם לתיאוריה הבסיסית של המוזיקה המערבית (ירושלים: למה, 2013), עמ' 28-35.

האזנה במודל ליצירות בקובץ דוגמאות לעוצמה, ובקובץ דוגמאות לגוון.

שיעור מס' 9: יסודות המוסיקה גוון (המשך) - תפקידי המנצח וסוגי הרכבי כיילים

קריאת חובה:

צפיה בהרצאתו של איתי טלגם: "להנהיג כמו המנצחים הגדולים" (TED) והאזנה ליצירות מתוך הקובץ דוגמאות לגוון.

שיעור מס' 10: יסודות המוסיקה: קצב – פעמה וטמפו

קריאת חובה:

עדו אברבאיה ואחרים, מבוא למוסיקה (תל אביב, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 1993), כרך א', עמ' 66-77.

רם ראובן, צלילוגיה: המדריך השלם לתיאוריה הבסיסית של המוזיקה המערבית (ירושלים: למה, 2013), 135-137.

האזנה במודל ליצירות בנושא פעמה וטמפו בקובץ דוגמאות לקצב.

שיעור מס' 11: יסודות המוסיקה - קצב: משקל ומקצב

קריאת חובה:

עדו אברבאיה ואחרים, מבוא למוסיקה (תל אביב, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 1993), כרך א', עמ' 85-93.

רם ראובן, צלילוגיה: המדריך השלם לתיאוריה הבסיסית של המוזיקה המערבית (ירושלים: למה, 2013), עמ' 102, 110-112.

במודל האזנה ליצירות במשקלים שונים, בקובץ דוגמאות לקצב.

שיעור מס' 12: הסגנון הרומנטי: רקע לתקופה, נושאים במחשבה ובאמנויות

קריאת חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 257-260

זא'ן ז'אק רוסו, הווידיים, אירית עקרבי, מתרגמת (ירושלים: כרמל, 2000), עמ' 37-38. האזנה במודל ליצירות בקובץ דוגמאות לסגנון הרומנטי.

שיעור מס' 13: נושאים בסגנון הרומנטי (המשך), מאפייני הסגנון המוסיקלי ברומנטיקה

קריאת חובה:

יוהן וולפגנג גיטה, יסורי ורתר הצעיר, מרדכי אבי-שאול, מתרגם (תל אביב: ספרית פועלים, 1994), עמ' 28-29, 78-79, 98.

קריאה מומלצת:

ארנסט תיאודור אמדיאוס הופמן: סיפורי הופמן, נילי מירסקי, מתרגמת (בני ברק - מפרשים: הקיבוץ המאוחד, 2017). (לבחירה אחד מהסיפורים)

שיעור מס' 14:

הסגנון הרומנטי - המוסיקה במחשבה הפילוסופית במאה ה- 19

קריאת חובה:

זא'ן ז'אק רוסו, " מקורה של המוסיקה", מסה על מוצא הלשונות, עידו בסוק, מתרגם (תל אביב: רסלינג, 2008). עמ' 93-96.
ארתור שופנהאואר, "העולם כרצון וכדימוי", יוסף האובן (נבו), מתרגם (ת"א: ירון גולן, 2003-2005), כרך א', עמ', 189-197.

Arthur Schopenhauer, from "The World as Will and Idea," Contemplating Music: Source Readings in the Aesthetics of Music, Katz Ruth and Carl Dahlhaus, eds. (New York: Pendragon Press, 1987-c1993), vol. 1, pp. 141-144, 148-157.

זא'ן ז'אק רוסו, מסה על מוצא הלשונות, עידו בסוק, מתרגם (תל אביב: רסלינג, 2008), 7-17.

קריאה מומלצת:

מיכל זמורה-כהן, מסע מוזיקלי עם שופנהאואר (אור יהודה: כנרת, זמורה ביתן, דביר, 2014)

שיעור מס' 15: א. בטהובן - חיים ביצירה

ב. מעמד האמן בחברה בתקופת תמורה- השוואה בין היידן, מוצרט ובהובן

קריאת חובה:

Richard A. Carlton, "Changes in Status and Role-Play: The Musician at the End of the Eighteenth Century," International Review of the Aesthetics and Sociology of Music 37 (1) (2006), pp. 3-16.

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 254-258.

האזנה לסימפוניה התשיעית וליצירות נוספות בקובץ בטהובן במודל.

שיעור מס' 16: א. יסודות המוסיקה המורכבים: מושגי הסולם והאקורד

ב. המהפכה במוסיקה המודרנית בתחילת המאה ה-20

קריאת חובה:

נפתלי וגנר, מוזיקה אז ועכשיו (תל-אביב: מפה, 2004), עמ' 63-64, 70-75.

רם ראובן, צלילוגיה: המדריך השלם לתיאוריה הבסיסית של המוזיקה המערבית (ירושלים:

למה, 2013), עמ' 261-267, 233-235, 199-205.

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 363-369.

האזנה ל"פולחן האביב" סטרווינסקי וליצירות בקובץ דוגמאות למוסיקה מודרנית.

שיעור מס' 17: מוסיקה ואמנות, סגנונות מוסיקליים במחצית הראשונה של המאה ה-20

קריאת חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 395-398.

ואסילי קאנדינסקי, על הרוחני באמנות, בייחוד בציור (ירושלים: מוסד ביאליק, 1994), עמ' 43-45, 49-52, 68-78.

Moshe Barasch, Theories of Art: From Impressionism to Kandinsky (New York; London : New York University Press, 1998), vol.3, pp. 330-332.

האזנה ליצירות במודל.

קריאה מומלצת:

נפתלי וגנר, מוזיקה אז ועכשיו (תל-אביב: מפה, 2004), עמ' 75-85.

Paul Griffiths, Modern Music: A Concise History from Debussy to Boulez (New York: Oxford University Press, 2010), pp. 22-23.

שיעור מס' 18: מזרח ומערב במוסיקה – השוואת יסודות המוסיקה

קריאת חובה:

דליה כהן, מזרח ומערב במוסיקה (ירושלים: מאגנס, 2006), עמ' 7-23, 75-76, 110-113, 135, 138-139.

דוד מועלם, הסולם והמקאם במסורת המוסיקלית הערבית (כפר סבא: אור-תו, 2006), 61-66. האזנה במודל ליצירות בקובץ מזרח ומערב במוסיקה.

קריאה מומלצת:

דוד מועלם, הסולם והמקאם במסורת המוסיקלית הערבית (כפר סבא: אור-תו, 2006), 72-75, 15-18,

Jeff Todd Titon. Worlds of Music: An Introduction to the Music of the World's Peoples. 5th ed. (Belmont, CA: Schirmer Cengage Learning, 2009), pp. 284-289.

שיעור מס' 19: מזרח ומערב במוסיקה - תפיסות יסוד, אילתור ורישום

קריאת חובה:

דליה כהן, מזרח ומערב במוסיקה (ירושלים: מאגנס, 2006), עמ' 54-55, 146-147, 178-191, 252-257

האזנה במודל ליצירות בקובץ מזרח ומערב במוסיקה.

שיעור מס' 20: מקורות הג'אז

קריאת חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 466-474.

האזנה במודל בקובץ קישורים לג'אז.

קריאה מומלצת

דן כהן. תולדות הג'ז במאה ה-20 (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2017), 15-40.

שיעור מס' 21: סגנונות בג'אז המוקדם – ניו אורלינס (דיקסילנד), סווינג, ביבופ

קריאת חובה:

Roger Kamien, Music: An Appreciation, 10, edn. (New York: McGraw-Hill, 2010), pp. 476-483

האזנה במודל בקובץ קישורים לג'אז.

קריאה מומלצת:

Mark C. Gridley, Jazz Styles: History & Analysis (New Jersey: Prentice Hall, 2006), pp. 50-53, 63-65, 80-85.

שיעור מס' 22: ראשית הרוק - עליית הרוקנ'רול בשנות ה-50

קריאת חובה:

מוטי, רגב. רוק, מוסיקה ותרבות (ת"א: דביר, 1995), עמ' 68-72.

האזנה במודל בקובץ דוגמאות לרוק.

צפייה מומלצת:

Marc J. Sachnoff, Bill Richmond et al., Directors, The History of Rock and Roll DVD (Burbank, CA: Warner Home Video, c2004), pt. 1.

שיעור מס' 23: שנות ה-60, רוק ואידיאולוגיה: ילדי הפרחים וסגנונות מוסיקליים-פולק רוק

קריאת חובה:

ארי קטורזה, המחר לעולם אינו יודע: רוק במאה ה-20 (רמת השרון: רימון, 2012), 196-201, 206-211.

מוטי רגב, רוק, מוסיקה ותרבות (ת"א: דביר, 1995), 54-57, 73-85.

האזנה במודל בקובץ דוגמאות לרוק.

שיעור מס' 24: א. שנות – 60: סגנונות המשך: מוסיקת הסול

ב. הביטלס: תחילת הדרך. המסע להודו, השפעות המזרח בשירי הביטלס

קריאת חובה:

נפתלי וגנר, הביטלס: שבע השנים הטובות (ירושלים: האוניברסיטה העברית, 1999), עמ' 155-160.

האזנה במודל בקובץ הביטלס.

קריאה מומלצת:

David Reck, "The Beatles and Indian Music". In Sgt. Pepper and the Beatles: It Was Forty Years Ago Today, edited by Olivier Julien, (Aldershot: Ashgate, 2008), pp. 66-73.

נפתלי וגנר, הביטלס: שבע השנים הטובות (ירושלים: האוניברסיטה העברית, 1999), עמ' 22-32.

שיעור מס' 25 : הביטלס – , חדשנות בסרג'נט פפר

קריאת חובה:

Olivier Julien, "“Their Production will be Second to None’: An Introduction to Sgt. Pepper,” In Sgt. Pepper and the Beatles: It Was Forty Years Ago Today, (Aldershot: Ashgate, 2008), 1-9.

Michael Hannan, "The Sound Design of Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band." In Sgt. Pepper and the Beatles: It Was Forty Years Ago Today, edited by Olivier Julien, pp. 45-62. Aldershot: Ashgate, 2008.

Jerry Zolten , "The Beatles as recording artists". In The Cambridge Companion to the Beatles, edited by Kenneth Womack, . New York: Cambridge University Press, 2009, 48-54.

האזנה במודל בקובץ הביטלס.

שיעור מס' 26: סיום וסיכום, מגמות וסגנונות במוסיקה מהמאה ה-18 ועד ל-20 בראייה

היסטורית, חברתית וסגנונית.

הסבר על עבודת סיום הקורס

Donald J. Grout, Claude V. Palisca and James Peter Burkholder. A History of Western Music. 8th ed.(New York, London, W.W.Norton & Company, 2010)

דורית אמיר, להיפגש עם הצלילים: תרפיה במוסיקה, פרקטיקה, תיאוריה ומחקר (רמת גן: אוניברסיטת בר אילן, 2001).

אבנר בהט, מוזיקה יהודית: שער לאוצרותיה וליוצריה (בני ברק: הקיבוץ המאוחד, 2011).
זהר איתן, "לשמע את הזריחה: קשרים בין חושיים ומשמעויות במוזיקה", אוזן רואה, עין שומעת, עורכת, יעל כדורי (ירושלים: מאגנס, 2013), עמ' 221-232.

דליה כהן, התבוננות וחוויה בחינוך המוסיקלי (ירושלים: מאגנס, 1991).
אדוין סרוסי ומוטי רגב, מוסיקה פופולרית ותרבות בישראל (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2013).

מוטי רגב. סוציולוגיה של התרבות: מבוא כללי (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה 2011).
דב שוורץ, כינור נשמתי: המוסיקה בהגות היהודית (רמת גן: אוניברסיטת בר אילן, 2013).
אמנון שילוח, המורשת המוסיקלית של קהילות ישראל (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1985-1987).

אמנון שילוח, המוסיקה בעולם האסלאם: מבט חברתי-תרבותי (ירושלים: מוסד ביאליק, 1999), עמ' 66-70.
